

نکات ریز و درشت برقع دوزی

هنری به اندازه

تاریخ بشریت

♦ برای برقع دوزی کتاب‌های زیادی نوشته شده و نوشته‌ها درباره این هنر خیلی زیاد است. به اندازه تاریخ کهن انسان می‌توان درباره برقع و آنچه بر او گذشته است، نوشت.

♦ برقع اغلب برای محافظت پوست صورت از گزند تابش شدید نور خورشید مورد استفاده بوده و در عین حال به عنوان زینت محلی هم استفاده می‌شود.

♦ بند برقع که دو طرف برقع را شامل می‌شود به حلقه برقع معروف است و نزد خانم‌های متمول از جنس طلاست.

♦ رنگ برقع برای مردم جنوب فقط وسیله‌ای برای تزئین نیست؛ هر رنگی مفهوم ویژه‌ای دارد. سنت خاصی را از گذشته تا حال با خود دارد و بار معنایی این رنگ‌ها را می‌توان تقریباً به‌طور یکسان با کمی تفاوت در سراسر سواحل خلیج فارس دید؛ مثلاً برقع مشکی مخصوص زنان ماتم‌زده است و به مدت چهار ماه و ده روز از این رنگ استفاده می‌کنند و گفته می‌شود بعضی پیرزنان در بشاگرد نیز به‌طور دائم این رنگ برقع بر چهره دارند.

♦ تمامی تولیدکنندگان برقع، بانوان هستند. در بحث زیبایی‌شناسی برقع‌های منطقه به دلیل نقوش تزئینی به کار رفته در آن تقسیم‌بندی می‌شود، لذا کار با دست جدای نقش‌آفرینی طرح و نقش روی اثر در فرآیند تولید نیز اهمیت خاصی دارد.

♦ در خراسان به چادر امروزی خانم‌ها، نیم‌چادری یا پوششی که سر تا روی بالا تنه زنان را می‌پوشاند، پرده یا برقع می‌گفتند.

♦ برقع در افغانستان هنوز هم استفاده می‌شود و زن افغان بدون پوشش نیم‌چادری که تمام صورتش را می‌پوشاند، بیرون از خانه ظاهر نمی‌شود. رنگ معمول برای برقع در افغانستان آبی است. در زمانی که طالبان قدرت را در افغانستان در دست داشت، زنان باید برقع می‌پوشیدند. پس از سرنگونی، البته اجبار برای پوشیدن برقع از بین رفت، اما زنان افغان هنوز برقع به سر می‌کنند.

♦ در کشورهای عربی حاشیه خلیج فارس پوشیدن برقع رواج دارد. هرچند شکل برقع در مناطق مختلف متفاوت است. برقی که زنان ساحل‌نشین می‌پوشند با برقع زنان کوهستانی متفاوت است. در زنان عمانی به کلی برقع دیگری می‌پوشند؛ برقی که با سایر کشورها متفاوت است. در امارات تنها بعضی از خانم‌های بزرگسال برقع می‌پوشند و بانوان جوان کمتر از برقع استفاده می‌کنند. در امارات برقع نه یک پوشش بلکه جنبه تزئینی دارد، هرچند جزو لباس‌های سنتی این کشور است.

برقع‌سازی هنر دست زنان جنوبی که بعد از سال‌های طولانی هنوز هم استفاده می‌شود

پوشش دختران دریا

لیلا شوقی

خبرنگار

یک استان هرمزگان است و یک برقع‌سازی. اصلاً این استان با دریا و برقع دوزی دخترانش شناخته می‌شود. برقع‌های که دختران دریا می‌پوشند. حالا فرقی هم ندارد که کسی ازدواج کرده باشد یا نه، برقع زینت زن جنوبی است. صنایع دستی که کم‌کم دارد به فراموشی سپرده می‌شود.

توجه به نوع و نقش و نگار روی برقع، برای تهیه هر کدام از آنها زمانی بین ده تا ۳۰ روز طول می‌کشد. قسمت ایستای روی بینی و دو کناره آن به وسیله چوب درخت خرما که در میان پارچه قرار می‌گیرد، ساخته می‌شود. برای نگه داشتن برقع روی چهره از بندهایی استفاده می‌شود که پشت سر بسته می‌شود. این بندها، عمدتاً از نوارهای بافته شده زردوزی به‌وجود آمده‌اند.

چند نکته مهم: برقع‌هایی که قرمز هستند، به برقع بلوچی معروف است؛ برقع‌هایی که در جنوب شرقی بلوچستان استفاده می‌شود. شکل این برقع‌ها، مستطیل کامل است و برای تزئینات هم پولک، نوار، گلابتون و البته سوزن دوزی استفاده می‌شود. این رنگ برقع مخصوص زنان متأهل است که هم در خانه و هم در بیرون از آن استفاده می‌شود. برقع زرشکی مخصوص دختران مجرد یا عقد کرده است. برقع دختران، غالباً ساده و بدون تزئین است. در بعضی مناطق هرمزگان دختران تا قبل از ازدواج برای پوشش کامل از دید نامحرم این برقع را به صورت می‌زنند.

پارچه برقع را می‌توان با رنگ‌هایی براق به نام شیل برقع رنگ کرد. شیل برقع، ماده استحکام و آهار برقع را بیشتر می‌کند و همچنین موجب خنک شدن صورت می‌شود.

زنان بوده است. در ایران، اما در دوران امویان و خلافت عباسی هم روبنده بوده و قبل از قاجار، زنان از روبنده یا برقع استفاده می‌کردند. بعد از قاجار ورق به شکل دیگری برگشت و با دستور شاه پهلوی برای کشف حجاب، برقع از یادها رفت. بعد از خلع رضا پهلوی فقط مردم استان هرمزگان از برقع استفاده می‌کنند. در بندرعباس و توابع آن، برقع به نام بُرکه و در مناطقی از بندر لنگه، بتوله نامیده می‌شود. در استان سیستان و بلوچستان هم به برقع، برکه می‌گویند. **کتاب‌شناسی:** برقع در شعر، کاربرد زیادی دارد. بسیاری از شعراء، در شعرهای خود از برقع استفاده کرده‌اند. در شعر فارسی، برقع، به معنای پرده یا حجاب است.

• تو گو خواهی که جاویدان جهان یک سر بیارایی / صبا را گو که بردار زمانی برقع از رویت (حافظ)
برقع دوزی: برای تهیه برقع بلوچی، از پارچه کتان مشکی به نام شبله، نخ ابریشم و الیاف طلا، نقره و تکه چوب برای نقاب استفاده می‌شود. با

کلمه‌شناسی: در لغت‌نامه دهخدا، برقع به معنی روی‌بند یا نقاب است. برقع درواغ عربی شده کلمه بورک ترکی به معنای کلاه است. درواغ بورک و دوواغ، جزو لباس‌های ترک‌های قدیم است که برای پوشاندن سر یا چهره استفاده می‌شده است. برقع، نقابی با رنگ‌ها و طرح‌های مختلف است که معمولاً از بالای ابرو تا زیر بینی را می‌پوشاند.

جغرافیا: برقع در بسیاری از شهرهای کشور و حتی کشورهای همسایه هم استفاده می‌شود. در مناطقی از سیستان و بلوچستان، در استان هرمزگان و بندرعباس دختران برقع می‌پوشند. با وجود این هنوز هم در مناطق روستایی همچون سیریک، قشم، میناب، بشاگرد، سندرک و جاسک کارگاه‌های خانگی بسیاری وجود دارد که به تولید برقع می‌پردازند.

تاریخچه: رد پای روبنده و برقع نه تنها برای اسلام و ایران که در بسیاری از ادیان و کشورها دیده می‌شود. از رم، یونان و امپراتوری بیزانس تا ادیان مختلف زرتشتی، یهودیت و اسلام، روبنده پوشش

